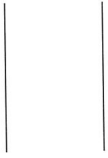

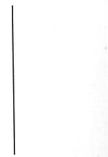
offentligt indhold

overvejede indhold

medier til kontakt
brands og medier

et socialt
chat,
podenter.

Kilder: Medieudviklingen, 2015, DR

For unge er det især muligheden for at få feedback på det, som de uploader på de sociale medier ('poster'), der motiverer dem. Hver femte af de unge sletter posts, der ikke får nok likes - det vil sige, at hvis der er relativt lav respons på en post, fjernes den igen. Ud fra et sociologisk perspektiv kan man sige, at individerne fjerner elementer, der ikke i tilstrækkelig grad bidrager til at danne det billede udadtil, som afsenderen ønsker.

Teoretiske forklaringer

Sociale medier giver brugerne mulighed for online interaktion med andre brugere, der er adskilt af tid og rum. Dette alene kan være en mulig forklaring på, at der er så mange brugere af de sociale medier: Det er en kanal, der anvendes til at videregive informationer. Men de sociale medier er mere end det.

Når man kigger på, hvad der især deles på de sociale medier, så er det udover holdninger og kommentarer også informationer af personlig karakter såsom livsbegivenheder, private billeder med mere. Et socialt medie sætter individet i centrum i dets eget sociale virtuelle fællesskab. Det er individets mulighed for at tegne et billede af sig selv udadtil - det indebærer også en mulighed selviscenesættelse. Det vil sige, at individet får indflydelse på, hvordan dets selvbillede er udadtil.

Man har mulighed for at påvirke den opfattelse, som andre får af individet via det, som man vælger at dele på et socialt medie. Man kan selv bestemme, om man vil være den kreative type, den sjove, den eftertænksomme, den intellektuelle - mulighederne er mange. Man 'maler' et billede af sig selv udadtil, man iscenesætter sig selv.

Goffmann - frontstage og backstage

Den canadisk-amerikanske mikrosociolog Erving Goffman (1922-1982) kan anvendes til at forklare interaktionen på de sociale medier. Goffman fremfører, at individer lever i en verden, der er præget af social interaktion. Det gælder både på de sociale medier og udenfor - i den virkelige verden. Han beskriver samfundet som en 'scene'. På denne scene kan der udspille sig forskellige sociale scenarier - og individerne vil indtage forskellige roller på denne scene.

Goffman anvender begrebet **face-work** ('ansigtsarbejde') til at beskrive individernes forsøg på at etablere og opretholde et ansigt udadtil. Ved at etablere og opretholde ansigtet udad-

Når individet er frontstage, er det opmærksomt på, at det observeres af andre. Man lægger mærke til de andres reaktioner og tilpasser sin adfærd, hvis det er påkrævet. Man spiller en rolle, som man mener passer til situationen. Når man er backstage, træder man af scenen. Man er 'bag ved tæppet' og behøver ikke at reflektere over andres reaktioner - man tilpasser ikke sin adfærd.

til sørger man for, at man selv og den, man interagerer med, ikke taber ansigt.

Man kan sige, at man kan vælge mellem forskellige 'ansigter' i forskellige situationer. Og med et valg af ansigt er der risiko for at vælge et ansigt, der ikke passer til situationen - eller der er risiko for ikke at kunne opretholde det valgte ansigt. Begge dele kan resultere i et ansigtstab. Ligesom hvis man for eksempel kommer til at grine til en begravelse, kan det resultere i et ansigtstab.

Når samfundet ses som en scene, er der også mulighed for at træde af scenen. Goffman bruger begreberne **frontstage** og **backstage** til at beskrive, hvordan man agerer, afhængigt af om man er på scenen eller ej. Hvis man er frontstage, er man opmærksom på, at man observeres af dem, man interagerer med. Man lægger mærke til de andres reaktioner og tilpasser sin adfærd, hvis det er påkrævet. Man spiller en

rolle, som man vurderer, passer til situationen.

Backstage kan sammenlignes med at træde af scenen. Man er 'bag ved tæppet' og behøver ikke at reflektere over andres reaktioner og agere efter, hvordan andre opfatter en. Her vil rollen ofte være anderledes end den, man har frontstage. Man kan sige, at man har to personligheder – én frontstage og én backstage.

Overføres disse begreber til sociale medier, kan man sige, at man face-worker, når man anvender de sociale medier. Man opretholder et ansigt udadtil. Det kan gøres ved hjælp af profild billeder, men også via skriftlige indslag og deling af informationer. Der er dermed også en risiko for at tabe ansigt. Det kan eksempelvis ske, hvis man deler nogle politiske holdninger, som dem, man interagerer med, er uenige i. Man er frontstage med hensyn til det, man deler på de sociale medier.

Ansigtstab

Et uheldigt opslag på de sociale medier kan have stor betydning i ens tilværelse. Et eksempel er Justine Sacco. Justine kedede sig under en mellemlanding i London i 2015. Hun tweetede følgende lige inden hun fløj: *"På vej til Afrika. Håber jeg ikke får AIDS. Bare for sjov. Jeg er hvid!"*

Da Justine landede 11 timer senere i Sydafrika og tændte sin telefon, fik hun et chok. Hendes tweet var gået viralt. Hendes arbejdsgiver havde fyret hende, hendes venner havde vendt hende ryggen, og hun var blevet verdenskendt mod sin vilje.

Meyrowitz – forefront, middle region og deep backstage

Det kan virke lidt forenklet at stille individers ageren på de sociale medier op som værende enten frontstage eller backstage. Professor i kommunikation og mediesociolog Joshua Meyrowitz har arbejdet videre med Goffmans tanker og argumenterer for, at der findes en middle region. Han mener, at individet kan befinde sig mellem frontstage og backstage. Eksempelvis kan Facebook anskues som en **middle region**. Du kan poste billeder fra dit privatliv, som hører til backstage, men fordi andre kigger med, så tilpasser du det, du poster, så det passer til den rolle, du gerne vil indtage (frontstage).

Meyrowitz taler også om **forefront region**, hvor individerne fokuserer på at skulle tilfredsstille publikum. Det vil sige at der skal optrædes på scenen – aktøren skal 'ud over scenekanten'. Meyrowitz mener også, at fordi publikum ved, hvad der sker på scenen, så er det ikke længere nok for aktøren at gå backstage, for at være sig selv. I overført betydning kan man sige, at aktørerne skal bag ved backstage, som Meyrowitz kalder **deep backstage**, for helt at kunne være sig selv.

Figur 15.7

Goffman og Meyrowitz

	Frontstage	Backstage	Forefront region	Middle region	Deep backstage
Hvem?	Goffman	Goffman	Meyrowitz	Meyrowitz	Meyrowitz
Hvor?	Man er 'på scenen'.	Man er 'bag ved scenen' – bag tæppet.	Man er 'på scenen'.	Man er mellem scene og bag ved scenen.	Man er bag ved bagscenen.
Hvad?	Man er opmærksom på dem, man observeres af. Man spiller en rolle. Tilpasser adfærd.	Man agerer ikke efter, hvordan andre opfatter en. Privatliv. Tilpasser ikke adfærd.	Fokus på at tilfredsstille publikum. Man skal ud over scenekanten.	Blandingen mellem privatliv og den offentlige rolle.	Man skal langt væk fra scenen for at være helt sig selv.

Hvis man følger Meyrowitz' tanker, kan man sige, at man ikke kan være deep backstage på de sociale medier. Den er netop en blanding af privatlivet og den offentlige rolle.

Honneth – anerkendelse i tre sfærer

Brugen af sociale medier kan også anskues ud fra den tyske professor og filosof Axel Honneths tanker om **anerkendelse**. Honneths menneskesyn er baseret på tanken om anerkendelse som en betingelse for individets identitet. Han mener, at anerkendelse er en væsentlig faktor i forbindelse med individets identitet og selvrealisering, og anerkendelse kan også anskues som et udtryk for individets ret til at være til. Honneths anerkendelsesbegreb er delt op i tre forskellige anerkendelsessfærer:

- Privatsfæren (som vi kender den fra familien og venskaber)
- Den retslige sfære
- Den solidariske sfære (dækker kulturelle, politiske og arbejdsmæssige fællesskaber)

Ifølge Honneth kan et individ ikke udvikle en personlig identitet uden anerkendelse.

Anerkendelsen inden for hver sfære udgør et trin i individets udvikling – det må have alle former for anerkendelse for at komme overens med sig selv. Honneth kalder det at blive **individeret**.

individeret
at komme overens
med sig selv

Figur 15.8

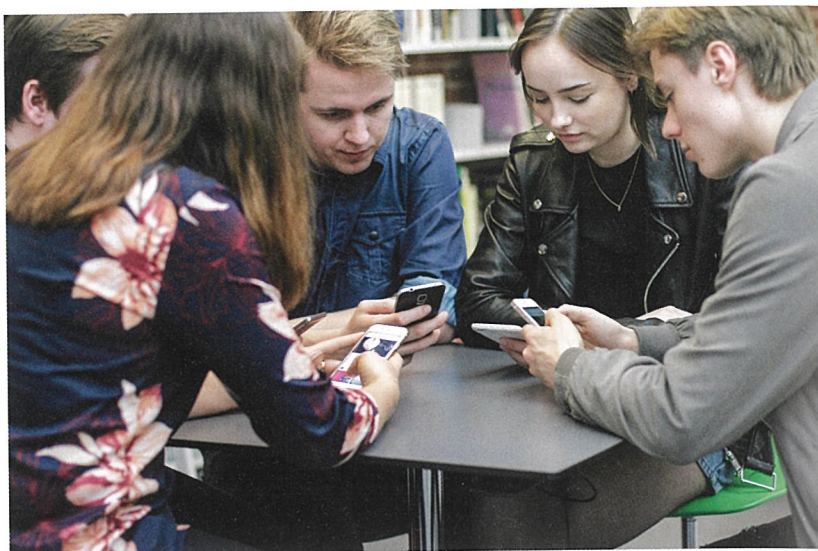
Kendetegn ved Honneths sfærer

	Privatsfæren	Den retslige sfære	Den solidariske sfære
Anerkendelsen baseres på	Det emotionelle. Kærlighed (skal gengældes af andre) – omsorg.	Lovmæssige relationer. Rettigheder – at blive behandlet som de andre/retfærdigt/lige.	Relationer til gruppen. Samhørighed. Fællesskabet. Føle sig værdsat.
Hvad der opnås, hvis individet opnår anerkendelse i sfæren	Selvtillid.	Selvagtelse.	Selvværdsættelse.
Krænkelserform	Fysisk misbrug (vold, tortur, osv.), omsorgssvigt.	Udelukkelse fra bestemte rettigheder.	Ydmygelse, mobning, tab af social status.

Hvis Honneths tanker om anerkendelse kobles til sociale medier, kan man sige, at sociale medier virker som en platform til at høste anerkendelse på. At søge anerkendelse på sociale medier svarer til at søge anerkendelse i det, Honneth betegner som den solidariske sfære.

Ens sociale netværk kan give en anerkendelse i form af positive tilbagemeldinger på posts. Lidt populært kan man sige, at man jagter 'likes' for at høste anerkendelse. Individet kan derved styrke sit selvværd, idet opbyggelsen af selvværdet er et socialt forankret projekt. Omvendt kan manglende feedback føre til en krænkelser hos individet.

Ifølge Honneth kan hver anerkendelsessfære i sig selv ikke alene være nok for et fuldt realiseret liv. For at et individ kan blive individeret, skal alle anerkendelsessfærene gennemleves. Ifølge Honneth er selvtillid, selvagtelse og selvværdsættelse udviklingstrin, der løber sammen i ideen om det gode liv. Der vil derfor være uligevægt mellem de tre anerkendelsessfærer, hvis de ikke hver især bliver realiseret. Honneth mener ikke, at anerkendelse i én sfære er vigtigere end anerkendelse i en anden sfære. Hvis et individ oplever

Du har sikkert siddet med dine venner og talt om løst og fast for så pludselig at tage din smartphone frem for at se, om der var nogen, der havde kommenteret et billede eller på anden vis interageret.

Måske har du endda gjort det uden at tænke over det – du gjorde det som en ren refleks.

anerkendelse i den solidariske sfære, men ikke i privatsfæren, vil der derfor være en uligevægt, og individet vil ikke blive individuereet.

Konsekvenser af brugen af sociale medier

I modsætning til de 'traditionelle medier' tilbyder de sociale medier i højere grad brugerne mulighed for at interagere med andre. Brugere får informationer fra andre og bliver påvirket af andre brugeres meninger, kommentarer, delinger af nyheder med mere. Man kan spejle sig i de andres liv og reflektere over sit eget.

De sociale medier er også et redskab, der kan anvendes til at pleje sociale relationer. Man kan få kontakt med mennesker, man ikke nødvendigvis ser til dagligt, og interagere med folk fra nær og fjern. Men der kan også være konsekvenser ved at være på de sociale medier. Her tænkes ikke på den kommercielle monitorering af brugernes netadfærd.

Ud fra et anerkendelsesperspektiv kan der argumenteres for, at en risiko ved at være på de sociale medier er, at man kan blive ydmyget eller ligefrem mobbet. Dette er krænkelsesformen i den solidariske sfære ifølge Honneth. Især unge kan blive udsat for mobning på de sociale medier. Man kan sige, at mobningen er flyttet fra skolegården og ind på de

sociale medier. Konsekvenserne af den digitale mobning kan være omfattende.

En undersøgelse fra Børnerådets Børne- og Ungepanel i 2015 blandt 1932 unge i Danmark viste, at 21 % af dem havde oplevet at modtage ondsindede private beskeder online. Mellem 4 og 8 % havde oplevet at blive udsat for digital mobning.

I modsætning til ansigt til ansigt-kontakt kan det være vanskeligere at afkode, hvad andre reelt mener, når de kommenterer på opslag, liker eller på anden vis interagerer på de sociale medier. Ud fra en sociologisk vinkel kan man sige, at brugerne face-worker hele tiden i den virtuelle verden og derfor skal være opmærksomme på, hvordan deres handlinger opfattes af andre brugere. Goffman taler om tab af ansigt - brugerne kan 'vælge et ansigt', der ikke passer til situationen. Det kan eksempelvis være ved at like et opslag, hvor modtageren havde forventet en trist emoji eller en medfølelse kommentar.

Det er især de unge, der er superbrugere af de sociale medier. De tilbringer meget tid på de sociale medier. De deltager i debatter og følger med i deres omgangskreds' aktiviteter. I denne kontekst kan der dog opstå visse udfordringer. De mange informationer og indtryk på de sociale medier kan blive en målestok for, hvad der er socialt anerkendt at lave. Det kan samtidig give individet en fornemmelse af, at dets eget liv ikke er lige så interessant som deres venners.

Samtidig kan brugere af sociale medier sidde med en følelse af at gå glip af noget, hvis de ikke kontrollerer updates, beskeder, newsfeed med mere. Denne ængstelighed for at gå glip af noget er en tendens, der kaldes 'FOMO' - *fear of missing out*. Tendensen kan få konsekvenser for individet, idet det ikke giver sig selv tid til at være sig selv eller give sig selv en timeout - det vil hele tiden se, hvad der sker, om der er nogen, der har kommenteret på et billede eller delt noget interessant.

Forskere fra University of Essex har undersøgt englændernes brug af de sociale medier. De fandt frem til, at det især var brugere under 30 år, der var påvirkede af frygten for at gå glip af noget. Dette kan bunde i, at denne gruppe anser de sociale medier som et centralt redskab i deres sociale udvikling - i modsætning til ældre befolkningsgrupper.

En følge af FOMO er, at individet let bliver distraheret og ikke er til stede i nuet. Det kan også skade indlæringen, hvis man hele tiden skal kontrollere, om der er sket noget nyt på de sociale medier. For nogle kan det tilmed betyde, at de udvikler en afhængighed af sociale medier.